

Як допомогти дитині написати твір

Наскільки дитина володіє рідною мовою, як бачить світ, що думає про те, що бачить, що чує, перевіряється тільки тоді, коли їй доводиться писати твори. Чи можуть батьки допомогти в цій нелегкій справі? Звичайно, можуть.

Готуємося до написання твору

Отже, дитина вперше повинна не просто списувати вправу з підручника, а писати справжній твір. Що ж це за твір? Наприклад, учителька запропонувала описати свій щоденний шлях від будинку до школи. Про що писати? Здається, все на цьому шляху таке знайоме, таке звичайне. Не пошкодуйте часу, пройдіть цей самий шлях разом, уважно придивляючись до всього: не тільки до предметів, а й до людей. Хай дорогою дитина спробує розповісти про кожну прикмету, про все, що може знадобитися для твору. Вступіть з нею у змагання. Спробуйте і самі розповісти про те саме. Мабуть, щось у вашому оповіданні дитині не сподобається, вона виправлятиме вас, щось змінюватиме. А як цікаво буде, якщо ви візьмете з собою блокнот і дорогою зробите в ньому найцікавіші записи.

Ось як мама однієї учениці разом з донькою готувалася до написання твору «На пошті». В суботу після уроків вони поїхали на Центральний телеграф. Там подивилися, як приймають телеграми, де і як надписують листи і посилки, як вибирають пошту з великих скриньок, як люди одержують кореспонденцію «до запитання». І мати, і донька робили у своєму блокноті записи. Потім вони порівняли свої записи і вибрали найцікавіше. Мати допомогла дівчинці скласти план твору. Вони сперечалися про послідовність оповідання, про те, що варто, а що не варто докладно описувати. Коли була готова чернетка, вони знову обговорили буквально кожне слово. Чи означає це, що робота дівчинки врешті-решт виявилася несамостійною? Ні, мати намагалася допомогти їй, навчала уважно ставитися до слова, бути вимогливою до всього, щоб не довелося робити. Вона прагнула показати дівчинці, як треба складати план твору, як робити заготовки до нього, як користуватися словником.

Твір — це те, що ти написав сам

Ваша добра порада, досвід потрібні для того, щоб підказати дитині й книжку, якою може скористатися, і словник, де знайде пояснення, що твір — це те, що ти написав сам. Тому, якщо додому задали описати осінній день, то запозичувати звідкись такий опис не можна. Тим часом батькам іноді здається такий вияв нечемності чимось зовсім звичайним. «Хто в шкільні роки так не робив», — кажуть вони, поблажливо усміхаючись. Та неправда не буває великою або малою. Вона, як свідчить народна мудрість, їсть душу. Ми, дорослі, повинні цю душу вберегти.

Тому не вибирайте найпростішого способу «допомогти»: «Гаразд, синку, лягай спати, уже пізно. Щось придумаємо!» І вранці написана старанним батьком чернетка твору вже лежить на письмовому столі. Залишається тільки переписати його своєю рукою і поставити під таким «твором» власне ім'я.

Можливо навіть, що раз чи двічі такий обман може пройти непоміченим. Більше того, радий «успіхами» учня, вчитель похвалить перед класом плоди батькової праці та уяви. Добре, якщо дитина переживе гірке почуття сорому, вислухавши незаслужену похвалу. А якщо, навпаки, такий шлях добування різних благ здасться найпростішим і зручним? Що тоді? Адже крім домашніх творів, бувають і класні. Учителю обов'язково зверне увагу, що учениця, яка так чудово пише домашні твори за малюнками, не може зв'язати двох слів, коли їй доводиться те саме робити в класі. Починається процес викриття. Дуже болісний і страшний. Не треба наражати на це свою дитину.

Якщо ваша дитина прийшла додому і сказала, що задали написати твір про те, який вигляд має ліс навесні, ідіть з нею у неділю до цього самого лісу «на етюди», робіть разом малюнки, думайте разом, як краще почати такий твір, чим його закінчити, які вірші в ньому доречно згадати. Все це подарує вам щастя співпереживання, а дівчинка аж ніяк не втратить радісного відчуття самостійної творчості. Можете звернути увагу (дуже тактовне: згадайте про авторське самолюбство), та якісь невдалі, на ваш погляд, вирази, звороти. Надайте їй можливість написати так, як вона вважає за потрібне.

Одна проблема, пов'язана з твором

Однак є одна проблема, пов'язана з твором, у розв'язанні якої ваша роль може виявитися неоціненно важливою. Уявіть собі, що синові задали твір «Як я допомагаю мамі». Ви, на жаль, виховуєте свого хлопчика так, що він звільнений від будь-яких домашніх справ. Це, звичайно, неправильно, проте за один день нічого не виправиш. Як же бути? Чи можна дозволити синові мальовничо описувати домашні справи, якщо він їх не робив? Ні, хай пише, чому він не допомагає мамі.

Якось, аналізуючи в класі твори, учителька особливо розхвалювала твір одного хлопчика, який дуже жваво, з гумором розповів про свої численні обов'язки по господарству. І обід він часом варить, і молодшу сестричку відводить до дитячого садка, і читає їй книжки вечорами, і за продуктами до магазину ходить. Словом, «розуму і звичаїв» зразок. Раптом підвелася одна дівчинка і зривистим від хвилювання голосом сказала: «За таку брехню високу оцінку ставити не можна. Він це все в інших підглянув, у всіх потрошку. А сам нічого цього не робить. Я в одному будинку з ним живу і чула, як його мама скаржилася: навіть відра із сміттям не винесе ніколи».

Чим старшою стає ваша дитина, тим важче її контролювати, особливо так уважно. Але в тому-то й вся справа, що мова тут іде не про контроль, а про виховання довір'я до вас, про виховання доброго вашого товариша, який звик з дитинства всім ділитися з вами і просто відчуває в цьому потребу. Це означає, що в міркуваннях про учнівську роботу, навіть якщо вона написана малюком, не можна собі дозволяти ніякої нетактовності, жодного необережного критичного зауваження. Подумайте самі, кому з нас, дорослих, приємно чути навіть найсправедливіші закиди на свою адресу! А ми ж завжди можемо заперечити і зробити це аргументовано. Малому ж вступати з вами в суперечку нелегко. Його треба навчити цього.